

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VACHOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhoz hordatva

Egyegyedre (ápril, máj, juni) . . . . . 1 ft. 50 kr.
Három évenyegyre (ápril—december) . . . . . 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A szép feleség.

(Beszély.)

Nagy on zord és viharos őszi este volt. Az eső csett s a szél fújt, irgalom nélkül fosztva meg a fákat utolsó lombjaiktól. Mint egy-egy kis repülő arany szárny, úgy szállt csoportonként minden elsodort, sárga levélke, s ha csak valami barátságos ház fala föl nem tartá, vitte a vihar messze a környékről valamennyit, hogy még csak ne is termékenyithessék hamvaikkal az anya-fa szerető gyökereit. A sár is csak nőttön nőtt s a mind gyérebbe mutatkozó utazó kocsik és szekerek tengelyig merültek alá s pillanatról pillanatra közelébb jutottak a fölakadáshoz.

Minél inkább sötétedett, az idő annál borzasztóbb lön, mintha a fel-felsüvöltő szél és szakadó eső versenyre keltek volna, s egyik sem birna kifogni a másikon. A járó-kelők és kocsik is eltűnedezték lassankint, s végre a szerény helység utczáin, mely történetünknek színhelye volt, csak a vihar maradt magánosan, hogy annál inkább gyakorolja hatalmát.

Szörnyű idő vala! a falu legvénei emberemlékezet óta nem értek még ilyen éjszakát. . . Ki csudálná hát, ha minden jó lélek részvételt pillanta ablakára, ha azokra emlékezett, kiket az idő utban találhatott? — S miután a patak, mely a helységet keresztül hasítja, ilyenkor egész folyammá szokott áradni, mely a hidakat fölszakgatja, s bor híján vízzel legalább rendesen színig betölti az alantabb fekvő házacskák pinczéit, ki csudálhatná azt is, ha a jámbor lakók félték a gonosz áradást, melynek nem egy emberélet volt már áldozata.

A felső hidi köfeszület melléke különösen került hely volt ily időben, honnan a monda szerint, egy

asszony szédült egykor a patakba, ki férjét s gyermekeit hűtlenül hagyta el. — S ez idő óta épen ott legmérgeesebb a patak, s főkép ha házasságtörő férj vagy feleség akad a faluban — mi többnyire találkozik mindenütt — az esetben épen nem tanácsos arra vándorolni, különösen esteli órákban.

Hiszen ma is ott zúg és háborog leginkább az áradat, mintha gonosz tervet forralna zavaros keble legmélyén.

Az utcák üresek, egyetlen élő lény sem mutatkozik többé, csupán az éjiör teszi nagy lépésekkel s jól beburkolózva, szokott sétáját, — de a rendkívül megáradt patak látása megállítja őt — — —

Ugy zúg, úgy morog, úgy habzik, mintha minden hullámnak külön-külön kárhuzatos hangja volna, — mert soha még jót nem jelentett, midőn ennyire fel vala zúdulva. Az éji ör nem is mulaszthatja aggalmasan megcsóválni fejét :

Bizony baj történik még ez éjjel — gondolá.

S e pillanatban mintha női sikoltást hallott volna a felsőhidi köfeszület tájáról, mely azonban a vihar füttyenése is lehetett, aztán zuhanást s a felszökő víz habzó loccsanasát, — míg pillanat mulva az elsőt egy második zuhanás követte, — — aztán, mint az imént, elcsendesült minden s a vész zuhogását s az eső egyforma kopogását, nem szakasztá meg semmi.

Az éji ör másodszer is megcsóválta fejét, s keresztet vetvén magára, csöndesen tovább ballagott — — —

Vachott Sándorné.

(Folytatása következik.)

Magyar leány dala.

Magyar leány vagyok, —
E szóra szívem feldobog;
S ha nem dobogna hangosabban,
Kitépném enmagam . . . .
Inkább mi sem, mint nem magyar szív,
Ez esküm s jelszavam!

Magyar leány vagyok, —
Hazám nyelvén szólok, tudok;
E nyelven esdek Istenemhez
Imámban a honért;
E nyelven esküszöm szerelmet,
Síromba ez kísér.

Magyar leány vagyok, —
Szívemben, érzem, láng lobog,
Szeretni egykor tiszta-hiven,
Szeretni lelkesen . . . .
De kit szívem választ, magyar fi,
És honfű legyen!

Magyar leány vagyok —
Magyar nő lenni lángolok,
Hogy szebb, nemesb jövőt teremtsék,
Mint volt a mult s jelen,
Hol minden férfi honfi s a hölgy
Mind honleány legyen.

Magyar leány vagyok, —
Mert lenni más nem is tudok,
A könyv, mely lelkem nemesíti,
Roszabb-e, ha magyar?
S a honi kelme, melyet öltök,
Tán rútabbul takar?

Magyar leány vagyok, —
S az lenni síromig fogok,
Ne légyen a hon, dalnokával
Sohajtni kénytelen :
Hogy nőtlen ország Magyarország,
Mert hölgye — idegen!

Magyar leány vagyok, —
Érzem, ha szívemhez nyulok . . . .
Magyar leány és hon leánya,
Mily büszke öntudat!
Hitem, szerelmem szent könyvében
Ez legszebb ágazat!

Garay.

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

HUSZADIK LEVÉL.

Tehát csakugyan találtál társnét Ida számára? s a kis Matild egy évvel idősebb mint ő, s egészen árva leányka? Ó mi szerencsés véletlen ez! Az mit sem tesz, hogy a hetedfél éves gyermeknek már némi hibái is vannak; csak természete legyen szerencsés s ne egészen elhanyagolt, úgy elbánunk mi majd egymással. Mint irod, kissé heves, s makranczos — és uralkodni nagyon hajlandó, miket benne, a túl engedékeny szülők kényeztetései fejlesztének ki; de esze van, s habár kedélye csaknem minden női gyöngédséget nélkülöz, valamint Idád szelid nyájasságát, mind a mellett eleven képzelő tehetséggel, s mély érzelmmel bír. Ne aggódjál hibái miatt legkevésbé sem, ha egészen a miénk lön, és sorsát, mennyire emberek képesek, mi intézhetjük, minden jóra válhatik.

Ime fogadd teljes gyámányskodási megegyezésemet egész ünnepélylyel. — Ó tekints irgalommal reánk, mennyei Atyám, hogy intézkedéseink fölött áldásod lebegjen! — Különös szorongást érez a kebel, ha öntudatosan irányt adni törekszik egy emberi lény sorsának! És még is jól fog, kell, hogy jól sikerüljön!

Loránt napról napra inkább függ mentorán. Amint irod hogy még egyszer látni s Idát magunkkal hozni, jöjünk, azonnal indulunk. Az természetes, hogy P. szinten kísérőnk lesz, hiszen őket Loránttal, elválasztani egymástól, kegyetlenség volna. S azon felül tudom azt is, mennyire ohajthatod a férfiut látni, ki jelen s jövő élted örömeinek oly nagy részét tartja kezében.

Ma reggel mellette ülve, így szólt egyszerre csak Loránt : „Ó Selma néni, nem is képezed, hogy érzem magamat, ha haza gondolok; (mert néhány nap óta egészen magától tegezni kezd engem) néha arra akarlak kérni akaratom ellen, hogy induljunk azonnal, rögtön induljunk mert nekem úgy tetszik, mintha az angyal mamának egyszerre keblére kellene repülnöm, s úgy megölelni őt, oly szorosan magamhoz ölelni, hogy ne távozhatték, hanem maradnia kellene itt velünk együtt, L.-ben. — Máskor pedig azt kívánom, bár távozott volna már, hogy ne kellene annyiszor, mindig csak reá gondolnom. Ha a mama elment, azt hiszem, akkor még inkább fogom P. bácsit szeretni, s még több figyelemmel hallgatom, ha velem beszél és olvas. Mert ha a mama eszembe jut, nem tudok

semmi másra gondolni. Minden éjjel csak vele álmodom és Idával. A mult éjjel is úgy történt; s reggel, fölbedve P. bácsit pillantám meg kendővel kezében, ágyam mellett, melylyel szemeimet törölgeté. Mi bajod édes fiam? Kérdé tőlem nyájasan. Álmodtam valamit a mamáról és Ida felől. Viszonzám én. Mind a ketten egészen más formák voltak, mint különben; oly halványan álltak előttem, mintha márványból lettek volna. — Erre aztán meg ígérte a jó bácsi, hogy még e héten meglátogatjuk a kedves jó mamát, s Idát magunkkal hozzuk. Hozzád is azért küldött nénikém, hogy megkérjelek, siettesd indulásunkat.

Mig a kedves beszélő így ült és csevegett, átnyújták meghívó leveledet. Minden készen van tehát nálad elfogadásunkra. Mi is készen vagyunk, s ha csak valami közbe nem jő, holnap el is indulunk.

Ó szedd össze minden erődöt, szükséged lesz rá! Ily gyermekektől megválni, nagyon fájhat. Intézd ugy a dolgokat, hogy birtokodról veletek egyszerre indulhassunk mi is, mert őszintén megvallva, nekünk addig semmi szándokunk nincs mozdulni, még te ott lész. Matild elfogadására minden készen van. S most édes Emmám, két szomoruan szép hét áll előttünk.

Egy anya naplójából.

Alig érezhet édesebb örömet az anyai szív, mint midőn már beszélő gyermeke első kíváncsi kérdéseire, válaszolhat. Ha a kis lény már képes kezd lenni a körülte levő egyszerű tárgyak megkülönböztetésére, s tudni szeretné, mire való s miféle dolog lehet ez vagy amaz, — mennyi ész, mennyi szellemet fedez fel akkor a legtermészetesebb kérdésekre is az anyai szem, — úgy tetszik, mintha az övé sokkal okosabb volna idejére, mint mások gyermekei, — mert ki szerethetné ugy a másét, mint saját gyermekét?

Jól emlékszem mint elragadt, mennyi boldogságot szerzett nekem, a fejlődésnek minden parányi s a legegyszerűbb jele is, — mintha még soha gyermek nem szerette volna anyját úgy mint az enyém, soha nem gagyogott volna oly kedvesen s annyi értelemmel mintha mind azt mit kisebb — nagyobb mértékben minedn gyermek csak egyformán tud és tesz, csak enyéim tudták volna, oly megáldottnak érzém magamat anyai hivatásom által.

Olykor, ha a kertbe vittem őket magammal, midőn kissé nagyobbak voltak már, s láttam, mint eljátszik s beszélget egyik a virágok közt, néha lehajol, mintha valami sugni valója volna, aztán csöndesen figyel, mint ha válaszra várákozna, — úgy tetszett, mintha a virágok és ő, egészen jól értenék egymást, s csak azért illatoznék s mosolyogva oly nyájasan minden szál bimbócska, mivel e kedves gyermek köztök és velők játszik.

S midőn olvasni kezdett egyik a másik után, s oly gyorsan haladt ismeretségük a barátságos kis betűcskéikkel, — ó ki írhatná le, mi kedvesen hangzott a legigénytelenebb költemény is, ha tőlök hallám felolvasni!

Kis játékaik, szobám egyik szögletében, csinosan

el voltak rendezve, — a baba ott ült a piczi pamlogocsán, előtte kis asztal, s rajta parányi munka kosár, — kissé odébb, fiam nagy fehér ringázó lova állott s egy pár karsu nádparipa, azután ostor és fegyverek, — még itt — amott a szőnyegen, egy-egy kis csöngő játék hevert, mikkel olykor a legkisebb ütött némi kis gyermek zajt, s a sok apróság fölött csinos kis fal etagéren néhány könyv, annak jeléül, hogy a mulatóság és komolyabb foglalkozás, szépen megférnek egymás mellett.

S ha aztán föl pattant nád paripájára kis eleven fiam, s kis leány testvérét zajosabb játékra hívta fel, s mig a legkisebb bölcséjében édesen szunyadott mellett, ők együtt mulatva a kertben, majd itt, majd amott bukkanának elő a zöld bokrozatok közt, leirhatatlan érzelmekkel hagytam olykor félbe kézi munkámat, s magas, biztató remények szótték lelkemben tündér ujjakkal, a legszebb jövőt számukra.

Nem szükség mondanom, hogy elégtül valék, hisz az asszony csak rendeltetése természetes körében érezheti magát boldognak, — s én kizárólag csak enyéimnek éltem. Annyi áldozatkészséggel, mennyi csak női szívben megférhet, néztem kedveseimre, jól esett ha értök nélkülözheték; ohajtásaim nem terjedtek a házi körön túl, s ha voltak is pillanataim, melyekben szívem messze elszállt a körből, melyet szeretetem ugy bétölt, — ha voltak is lelkemnek magasabb álmái, s egy eszményképe, mely körül minden érzésem mintegy összpontosult, csak annál tisztábban s emelkedettebb érzeményekkel tért vissza rendeltetése körébe, csak annál hivebben, annál több szeretettel töltém be minden kötelességemet.

Vachott Sándorné.

Magyartalan hölgyhöz.

Ha bünbánat fog el leány
Egy csöndes reggelen,
És gyönni mégy, hogy kis szived
Ismét nyugodt legyen :

Súgd búneidhez ó leány,
Fájdalmas hangokon,
Hogy nem hevíti kebledet
Anyád, a drága hon.

Vachott Sándor.

Fi- és nővérke.

Mese.

Grimm után.

A fivér vette szép fiatal nővére kezét és mondá : „mióta anyánk meghalt, egyetlen egy jó óránk sem volt még; mostohánk napról napra csak fáradatlanul üldöz; enni nem kapunk egyebet száraz kenyérnél; ama kutyának is, ott az asztal alatt jobb dolga van, mint nekünk, annak egyszer-másszor legalább odaodavet egy jobb falatot is, míg tőlünk a levegőt is sajnálja. Isten óvjon, ha ezt szegény anyánk tudta volna! Jer, induljunk a világnak.“

S úgy is történt. Az anyátlan testvérpár hegyen-völgyön keresztül-kasul ment, ment egész napon át, s mivel eső esett s ők jól megáztak, így szólt a nővérke : „Az ég és sziveink együtt könyeznek.“

Késő este volt már, midőn egy rengeteg erdőbe jutottak, de belső fájdalom-éhség- s a hosszú út után oly fáradtan, hogy az első odvas fa tövében le kelle pihenőik, hol azonnal el is szunyadtak.

Másnap reggel a nap már magasan ragyogott, midőn fölébredtek.

„Nővérekém, én nagyon szomjazom, — így szólt a fiú a leánykához — ha egy forráskutat találnék valahol, azonnal fölkeresném. Nem hallasz vizzugást? nekem úgy tetszik, mintha buzogna valahol.“

Felállt ezután s megfogva nővére kezét, elindultak a forráskutat keresni.

A gonosz mostoha azonban boszorkány vala s jól látta, midőn a két gyermek utnak indult s titkon és láttatlanul, mint a boszorkányok szoktak, utánuk lopózék s minden forráskutat megbabonázott az erdőben.

A testvérpár végre talált egy forrást, melynek tiszta vize tündöklőn buzgott föl a kövek között. A fiú inni akart, de a nővérke jól hallá, hogy a víz zúgása közben így beszél : „ki belőlem iszik, az tigrissé válik, ki belőlem iszik, az tigrissé válik“ s visszatartá fivérét. „Kérlek ne igyál, mert vadállat lesz belőled s engem fogsz széttépni.“ A fiu nem ivott, bár szomjúsága igen nagy vala. „Várok a legközelebbi forrásig“ mondá.

Találtak azután másik forrást is, de a nővérke ismét jól hallá a víz zúgása közben a szavakat: „Ki belőlem iszik, az farkassá válik, ki belőlem iszik, az far-

kassá válik.“ „Kérlek ne igyál — szólt tehát ismét — nehogy vizétől farkas váljék belőled s engem föl-eméssz.“ A fiú ismét engedett, de ezuttal már mind a mellett így szólt : „Várok a jövő forrásig, de ott akár mit beszélsz is, iszom, szomjam türelhetetlen.“

Elérvén a harmadik forrást, a leányka tisztán hallotta ismét zúgás közben is a víz illetén beszédét: „Ki belőlem iszik, abból özike lesz, ki belőlem iszik, abból özike lesz.“ „Oh édes fivérkém, ne igyál — így csengett ezúttal is — lásd, özecske lesz belőled s elszaladsz nővéredtől.“ A fiú azonban rá nem hallgatva többé, letérdelt s meghajolva ivott a vizből. De alig érinték ajkait a víz első csöppei, midőn egyszerre csak özike képben fekiadt a forrás előtt.

Sirt most már keservesen a nővérke, átalakított fivére sorsán, és sirt az özike is s oly szomoruan ült mellette. „Légy nyugodt kedves özikém — mondá ekkor a leányka — hisz nem hagylak én el téged soha.“ Szavait végezve, leoldozá karcsu derekáról szép aranyos övét s rácsatolta az özecske nyakára, és tépett azután hosszú káka szálakat s puha kötelet font belőle, melynél fogva vezetnie lehessen az özikét.

S most az erdő legeslegmélye felé vették utjokat. Mentek, mentek egész nap folytán fáradatlanul mindaddig, mígnem egy elhagyott s egészen üres kis kunyhót találtak. A leányka eltökélé, hogy ebben fognak lakni. S megis indult azonnal, fris lombokat s mohát gyűjteni, hogy vethessen belőle puha éji tanyát az özike számára, s reggelenkint minden nap szedett magának gyökereket s egy kis epret s az özike számára gyöngé füvet, mit az rendesen a jó kis nővérke kezéből evett meg, míg azután vidáman szökdécselt s játszék körülötte. Estve, ha a leány már fáradt vala s ináját elvágzó, fejét az özike háttára hajtotta, ez volt fejpárnája, melyen édes álomba szenderült. Hisz gyönyörűséges élet leende ez, csak a fivérke visszanyerhethe volna emberi alakját.

Jó ideig nem zavarta semmi a vadonban nyugalmukat. Történt azonban, hogy az ország királya épen azon erdőben tartá nagy vadászatát, s a rengeteg keblében kürtök riadoztak s a vadászok vidám lármája és kutyaugatás hallatszék. Mindezt jól hal-

lotta az őzike s szeretett volna a mulatságban ő is résztvenni. „Oh bocsáss a vadászatra — szolt nővérehez — nem tarthatom ki e helyen tovább.” S addig kért és esengett, hogy végre engedni kényszerült a leánya. „De estére visszajőj — mondá bucsuzáskor — ajtómat bezárom, hogy a vadászok háborgatásainak kitéve ne legyenek; hogy azonban téged bebocsáthassalak, jeladásul kopogj s így szólj be hozzám : nővérkém, bocsáss be, különben nem nyithatok ajtót.”

Az őzike kiiramlék s oly boldognak érezte magát a szabad levegőn! De a király s vadászai azonnal fölfedezték a szép állatot, s nem mulaszták tűzbe venni, mi azonban semmi módon nem sikerült. Az őzike oly biztosan szökdécselt árkon-bokron keresztül, mintha könnyű lábainak ereje soha még csak veszélyben sem foroghatna, míg végre mint a szemfényvesztő, egyszerre csak eltűnt üldözői elől. Napal-konyat után fölkereste erdei kis házacskáját, s bekopogtatva ajtaján, így szolt: „Nővérkém, bocsáss be.” Erre föltárlt az ajtó s az őzike benn termett,

(Folytatása következik.)

A szép hajadon.

Kisleány-seregben
Serdült hajadon
Jár szelíd örömmel
A zöld páziton.

Fűzve szög hajába
Van virágos ág;
Maga messze földön.
A legszebb virág.

Még alig hagyá el
Bábjátékait,
Még alig felejté
Gyermekálmait.

Vajh! kinek virít e
Mennyből szállt tavasz?
Szent egék! beh boldog,
Boldog ember az!

Mint kicsin baráti,
Ártatlanka még,
De szemében új tűz
Bájjvirága ég.

Lába, mint a szellő,
Könnyűden lebeg,
Ah de keble néha
Lassan fölpiheg.

Vajh, ki birja e szív
Első vágyait,
Tiszta gerjedelmét,
Sóhajtásait?

Vörösmarty.

Gyermek-játékokról.

M. Lina után.

(Folytatás.)

Eddigi házi és iskolai nevelésünk, nagy részint testi restségre vezette a gyermeket; mondhatlanul sok erő maradt kifejletlenül, vagy egészen el is enyészék. Fogalmaink a munka és munkásság felől, általánosan ferdék valának.

A magasabb körökben, mint magokhoz nem illő

hogy a nap fáradalmaival kipihenhesse lány éji tanulmányán.

Másnap alig viradt, már megharsantak a kürtök riadó hangjai, s az őzike ismét elkívánczozék: „Menem kell nővérkém, bocsáss ki.” A kis leány fölnyitotta az ajtót s nem mulasztá figyelmeztetni az őzet, hogy estére is a szokott módon kérjen bebocsátást.

A király és vadászok alig fedezték ujjolag föl az arany nyakravalós őzikét, midőn valamennyien egyszerre tűzbe vették; s bár ez szerencsére nagyon fürgé és gyors vala számukra, végre a sok közül mégis megsebesítette egy golyó egyik lábát, gyengén ugyan, de mindamellett is kissé sántikálva menekülhetett csak haza felé. A vadászok egyike cselt vetvén, utána lopózék egész a kis házacskáig s jól hallotta, midőn az őzike így szolt: „Nővérkém bocsáss be” — valamint azt is látta, hogy kívánatára azonnal föltárlt az ajtó s bezáródik ismét. Mindezt jól megjegyezte magának a vadász, s fölkeresvén a királyt, elbeszélte neki. „Holnap ismét vadászatot tartunk” — szolt erre a király

valamit, kerülték a munkát, nem látva abban egyebet, mint kenyérkereset és életgondok elűzésének eszközét. De nem volt igazságuk.

A munka egyedül az mindenkire nézve, mi az embert Isten képmásává emeli, mert hisz az Úr jelenléte is csak teremtményei s művei által nyilatkozik.

Épen azért szerető anyja, ha gyermekedet Isten törvényei szerint kívánod nevelni, légy gazdag vagy szegény, magas állású vagy szerényebb helyzetben: igyekezzél gyermekednek már boldog játékaiban is szabadon fejleszteni tagjait hogy megerősödjének az élet munkálatira, s szokják a játékot is foglalkozás-

ként tekinteni, még mást tennie ereje nem engedi. — Szolgáljon e néhány szó bevezetésül, mielőtt játékok leírásába bocsátkoznám, melyek a gyermek testi, sőt lelki fejlődésének is fontosabb eszközlői, mint azt felületes szempontból véve föl, csak képzelhetnénk is.

L ó n y a i A n n a.

(Életrajz.)

Lónyai Anna a tizenhatodik század kezdetén született. Atyja Lónyai Zsigmond, anyja Varkucz Margit volt. A vagyontalanság és tekintélytelenség miatt a család sarjainak kezeért a testvérhon első ifjai versenyeztek, kik közül Boocsai István, Wesselényi István és Telegdi István lőnek nyertesek, amaz az idősb Zsuzsanát, Wesselényi István Annát, Telegdi István pedig a legkisebbiket, Margitot nyerte el, ki később az özvegyi gyászt gróf Csáki István menyegzői korszorujával cserélte föl. A család virágai ily hatalmas férfiakhoz fonódván, Anna szeretett férje hadadi Wesselényi István középszolnoki főispánnak 1656-ban történt halálával évekig viselte a gyászt midőn végre ő is megcserélte nevét.

Lónyai Annával szintén egykoru volt Kemény Boldizsár és Tornyi Zsófiának fia, az 1607-dik évi december 13-án született Kemény János. E nagyra hivatott ifju Perényi György mostoha, néhai Kállai Ferencznek Bornemisza Klárától született édes leányát, Kállai Zsuzsanát boldogítá először szívével, szerelmével, midőn Lónyai Annával szinte egy időben özvegyen maradt.

A gazdag özvegy Lónyai Anna keze után ismét többen esengettek, de Anna a honnak és honért élt Kemény Jánost választá, mind életideje, mind állása és tekintélye, mind hazafias tevékenységénél fogva. Az eljegyzés megtörtént és Zsibón a földesuri lakban rég nem tapasztalt élénkséggel s vig kedv uralgott. Mielőtt azonban az egybekelés napja eljött volna, Keménynek a haza, menyasszonyi ágy helyett keményebb kötelességet szabott eléje; ugyanis, a fejedelem Rákóczi, táborával Lengyelországba indulván, a fővezérséggel, rendületlen hívét, Kemény Jánost bizta meg. A hadjárat szerencsétlenül végződött, Kemény rabba lön és Krimbe, fogságba hurcoltatott. Rabságából sikerült jegyeséhez levelet küldenie, melyre a hazája és fejedelméért szenvedett Kemény iránt még nagyobb szerelemre gyuladt Anna választ irt, igérvén kiszabadítását, és nem is pihent, míg csak szeretett férjét szenvedéseiből megszabadítani nem sikerült. Kemény Jánosnak fiai Simon és Ferencz, valamint hű embere Felvinczi Zsigmond segítségével, sikerült összes ékszerének, értékes ingóságainak eladási árából, a tatár által kiszabott 116,000 tallér váltság fejében,

negyvenezer tallért — mi akkor roppant pénzt volt, összeszerezni és elküldenie. Kemény, a negyvenezer tallér váltságdíj lefizetése után, Nihne, a havasalföldi vajda kezessége mellett, szabadon bocsáttatott és egyenesen Hadad várába, öt váró Annájához, 1660-ban két évi rabsága után megérkezett s az érette oly sokat tett hű nővel rögtön egybekelt. Azonban a jobb sorsra érdemes, hű, vallásos nő, nem sokáig szedheté az új házaselet örömrózsáit. Erdélyre vész-felhők tornyosultak, a fejedeleméért három férfit, Rákóczi, Rhédey és Barcsay versenyezvén, a sokat szenvedett szegény országot, három részre szakasztották. Kemény, bár egyelőre semleges állást foglalt a versenyfejedelmek között és Erdélyből kivonulva, magyarországi jószágán, Gerenden, majd Hadadon, Annánál töltötte a boldog családi élet napjait; azonban neje által közel viszonyba jöven Wesselényi Ferencz nádorral, ennek tanácsa, de lelkes hű nejeének ösztönzése folytán is Rákóczi halála után, mint Barcsay versenytársa, föllépett a fejedeleméért, annyival is inkább, mert a nagy zavarban a nép, a honát szerető Kemény Jánosban helyezé bizalmát. Keményben a hona iránti szeretet volt a főrugó, mi őt e lépésre vezethette, így gondolván édes honát megmenthetni a török befolyástól és a magyar korona alá — melynek sógora volt hatalmas nádora — csatolhatni. Anna, a lelkes honanya, férjét támogatta tervei és tetteiben és e föllépésnek oly szerencsés eredménye lön, hogy Kemény, kinek ereiben Kemény Simon hős vére csergedezett 1661. január 1-jén fejedelemmé választott, Kemény, Annájának védszárnyai alatt Erdélynek egyik jelesb fejedelme vala, mert a hű nő, férjének szívében a hazafiság lángját még inkább élesztette, a nagyravágyás tüzeit mérsékelte s a túlheves vérzajlást hűtötte. Egyedül Annának tulajdonítható az is, hogy Barcsai Ákos híveit mind le nem fejezteté Kemény. Valóban Lónyai Anna, férjét egészen kicsérélte. A csaták orozslánát, az ország hajdani főtábornokát nehéz volt fölismerni a derék fejedelemben. Boldog volt a két kebel egymásban, népének szeretetét birván s egymást megértvén. De némi nő arra van teremtve, hogy örökké szenvedjen s örök harcokat vivjon az elnyomással fenyegető

sors ellenében. Alig élvezheték a népboldogítás és családi élet gyönyöreit, alig fordult egy év a fejedelemiség fölött: nehéz napok jöttek Annára, melyek boldogságának tiszta látkörét sötét fellegekkel vonák be. Ugyanis Ali pasa a temesvári parancsnok, bizatván meg Konstantinápolyból, Erdély ügyének elintézésével: Keményt, a fejedelemségről lemondásra felszólította. Kemény nem akarván engedni, hogy a porta Erdélyből beglerbégiséget alakítson s emellett sógora, Wesselényi nádor közbenjárására, Leopold is erősebben lépve föl Erdély oltalmára: tagadó választ adott, annyival inkább, mert a bécsi haditanács parancsából, Montecucculi Kemény segítségére rendeltetett. Ali pasa a megtagadó válaszon felfingerülve, seregét Erdélybe vitte. Kemény tizen-nyolcz ezer fegyveresből állott hadával, Ali ellen indult. Hü neje, Anna, követte férjét a táborba s csak darab idő múlva Dobroviczánál váltak el egymástól. Kemény 1662. január 22-ikén Szőlősnél, Meggyes mellett táborozott, midőn Ali vezér, és Kucsuk Mohamed jeni bég másnap vele megütközött s Kemény halva maradt a csatatéren.

Kemény szerencsétlen bár, de dicsteljesen végzett halála után a hü nő Kaszonyon, Kerenden és Hadadon vonta meg magát, egyedül férje emlékének és fájdalomának élve, mert:

„Kornélia Grakhust jobban nem szerette,
Hivebben Algea férjét nem követte,
Mint szivében Anna Kemént helyeztette.“

A bánatos özvegy, három évtizeddel élte túl férjét s özvegységében a szegények és árvák könyei-

nek letörlése, alapítványok, intézetek segélyezésével enyhíté fájalmát. Nemes lelkének egyik szép bizonyítványa a debreczeni ref. collegium részére 1666. évi november 5-kén tett alapítvány, mely szerént erdélyországi jószágainak jövedelméből, ötven magyar forintot rendel évenként fizettetni, ezenkívül a collegiumnak ajándékozza a szentimrei birtokából évenként bejövő kilenczedet örökös és visszahivatlan joggal; majd 1689. october 25-kén az Erdélyben levő szántóföldek és szőlőkből álló birtokának dézmáját ruházta a nevezett collegiumra.

E vallásos érzületre mutató szép jellemvonáson kívül Lónyai Anna lelkét a többi közt más szép erény is diszíté; tudós férfiakat, papokat tartott udvarában, kiknek tudományos értekezései és vitáiban ő maga is részt vett; azonkívül árva leányokat növelt, a hazának növelve azokat. Az ő udvarából kikerült hölgyek hirhadt gazdaasszonyok, lelkes honleányok a női erény példányképei valának, elannyira, hogy szinte közpéldabeszéddé vált, ha némely nőt megdicsérni akartak, hogy: „Lónyai Anna iskolájából került ki,“ mely is annyit jelentett: ez a nő hü, erényes, vallásos, lelkes honleány, amellet jó gazdaasszony.“

Ily nemesen töltvén be hivatását ez ösanyánk, méltán kiérdemli az utókor megemlékezését és elismerését s midőn tettekben, erényekben gazdag élet-pályáján végig tekintve, a régi jó időkre visszaemlékezünk s e mintaképet tisztelttel karoljuk át: lehetlen, hogy e hazafiai érzelem ne keljen keblünkben: Adjon Isten több ilyen nőt e hazának!

(Magyar hölgyek életrajza.)

A r a n y m o n d a t o k .*)

B. Eötvös J. műveiből.

Próza az élet, de szép próza, melyben elég költőiséget találunk, mihelyt egyszer azon meggyőző-déshez jutottunk, hogy az egész nem állhat ilyesből.

Mi készíthetne jobban a vallás oktatásainak elfogadására, mint azon férfiak története, kik először sejdíték a morált, melyet a kereszténység általánossá tett.

Minden magánosan — azaz más gyermekek társasága nélkül nevelt gyermek, mert csak hasonló társaságában nem élünk egyedül — ábrándozóvá s komolylyá válik.

Az elem, melyben éi, mindig ellenállhatlan befolyást gyakorol, főképp fogékonyabb gyermekre.

A sokbeszédűség gyermekeknél, kik mindig csak beszélve gondolkoznak, az elmének tevékenységét bizonyítja.

Van valami minden gyermek kebelében, mire a nevelés hatalmát ki nem terjesztheti: a gyermek képzelő tehetsége — s ez az, mitől az út, melyen egykor haladni fog, többnyire függni szokott. Miként a gyümölcs, melyet a fa őszkor hord, azon virágokból fejlődik, melyek tavaszkor illatoztak, úgy fejlődik a férfiúi tett a gyermek könnyű álmaiból, s ki fogja ezeknek kijelölni határait?

A nevelés nem lehet az élettől különvált valami, s csak akkor felelhet meg céljának, ha a gyermeket azon körrel, melyben élni fog, érintkezésbe hozza.

*) Lapunk 20-ik számának 'Arany mondatai' nem külföldi remekírók után, hanem saját remekírónk: B. Eötvös J. műveiből valók. A tévedés nyomdai hiba volt.

Női ismerettár.

— **A magyar országgyűlés** szétosztatása után most már a megyei és városi bizottságok és képviselő testületek megszűntetésével kezd foglalkozni a magát alkotmányosnak nevező kormányhatalom. Pestvármegye közönsége bizalmát fejezvé ki az országgyűlésnek, annak tiltakozását az elosztatás törvénytelenége ellen magáévá tette. Ezért nem csak a megye gyűléseit a magy. kir. kancellária fölfüggesztette, hanem, mint a bécsi hivatalos újságban olvassuk, Beóthy alispánt, ki a tiltakozáshoz csatlakozást indítványozá, még porbe is akarja fogni. Hasonló alkotmányos műtétet szándékoznak hír szerint elkövetni Nyáryn, mivel vagy 8 hónap előtt az adómegettagadást indítványozta volna.

— **A Schmerling** államminiszter által összetakolt bécsi Reichsrath fölsőházában határozatilag kimondották, hogy a kormány üdvösen cselekedett, midőn a magyar országgyűlést fölcsatá; ebből a határozatból azután csináltak legalázatosabb föliratot a császárhoz és megvitték neki. Ugyanazon intézmény követneik házában pedig a kormány emberei megegyeztek ugyanabban, hogy az 1848-ki forradalom megszüntette, szétszakgatta az alkotmányt s hogy Magyarország meghódított tartomány. Csak abban tértek el egymástól, hogy a lengyelek és csehok azt állították, miszerint a forradalmat a kormány kezdte, a kormány emberei április 14-re hivatkoztak, az ellenkező nézetben lévők mart. 4-ére, már pedig marcius 4-e a világ minden naptárában előbb áll ápril 14-nél. Abban, vajjon ki hódította meg Magyarországot, maguk a kormány emberei sem tudtak megegyezni. Ki az oroszokat emlegette, ki Paskievics herceget, ki csak magát Haynau generalis urat!

— **A gazdasszonyok egylete** a házi iparkiallítás tárgyaiból Deák Ferencznek egy igen nagy (csaknem félmázsás) görög dinnyével kedveskedett.

— Bécsi lapok hírei szerint *Forgách gróf* folyamodott volna, hogy jelen állásától fölmentetvén, csehországi helytartói hivatalát újra elfoglalhassa.

— Zágrábmegye *Smolkát* és *Eötvöst* bizottmányi tagokká választotta.

— **Klapka** tábornok köszönő-levelet küldött *Garibaldihoz* ez utóbbinak a románokhoz intézett azon iratáért, melyben őket a magyarokkal kibékülésre és egyetértésre szólítja fel.

— A mult pénteki délutáni vonat vitte el körünkből a képviselőház egyik kitünőbb tagját, a szomoru 12 év alatt Franciaországban tartózkodott *Jámbor Pált* (Hiador.) A költői lelkű honatyt tiszteletű nagy száma látogatta meg eltávazása előtt, többen az indóházhoz kísérték, üdvöt és boldogságot kívánva neki.

— **A miniszteriumtól** a magyarországi hivatalnokokhoz parancs érkezett, hogy szakállukat mulhatlanul az előbbi rendszer alatti normálké értelmében kiborotválják; magyar ruhát ne viseljenek; ellenkező esetben disciplinaris uton fognak az ellenszegülőkkel elbánni, minthogy az anarchicus szakál, s a magyar ruha a birodalmi alkotmányt veszélyezteti.

— **Kolozsvártól** sokat beszélnek egy erdélyi országgyűlés összehívásáról, melylyel kapcsolatban állana az ideigl. kancellár, b. Kemény lemondása. Erdélyben oly hangulat uralkodik, hogy a netalán egybehívandó erdélyi országgyűlésre csak úgy nem küldenek követeket, mint a — Reichsrathba.

— **Simonyi** fényképirozó hazánkfia a *Deák-albumból*, melyben már eddig is háromszáz képviselő és főrendi tag arczképe s névalírása látható, két másolati példányt fog készíteni. — E két példány egyikét aztán a nemzeti muzeumnak, a másikat pedig szülő városa Kecskemétnek — hálajélül — ajándékozza. Ez utóbbit egyszersmind a londoni világkiállításra is elküldendi. A névalírások a másolt albumokban is eredetiek lesznek.

— **A képző-művészet-társulat** részéről, mely vise-grádi első kirándulását a Mátyás király nevű gőzösn tette, — ugyanezen gőzös embersége kapitánya következő feliratu ezüst bilikkel tiszteletet meg: „A képző-művészet-társulattól 1861-ki július 14-én tartott első kirándulásuk emlékeül Houchard Ferencz urnak, mint Mátyás király gőzös kapitányának Pesten.“

— Egerben a városi hatóság nál f. hó 17-én kérdést tétvén az ottani katonai parancsnok, vajlon Császár Ó Felsége születésnapját ünnepélyesen megüldendik-e, miután kitünt, hogy arra készültek téve nincsenek, a város mozsarágyuit kérte el azon nyilatkozattal, hogy hát majd megüldik ők, a mi csakugyan meg is történt. Azonban az ágyukat a bevégzett ünnepély után nem küldötték vissza, s midőn a városi hatóság Sz.-István országos ünnepének illő megüldése miatt azokat visszakérte, azt a választ kapta, hogy nem adhatják vissza, mert nem tiszta s kitisztitva akarják visszaadni, s csakugyan a kiadatást e nevelés okból mindvégig megtagadták, s a város alig üldeté meg illően a haza védszentének ünnepét, ha előrelátásból kölcsön nem adott két mozsárhoz egyesektől még más hármat nem szerez vala, melyekkel aztán az ünnepély szépen végbe ment, míg a szivességgel visszaélők szépen felültek.

— **Losonc** az ott emelendő *Széchényi és Teleki* emlékek pénzalaja javára septemb. 12-én szavalati, zene és táncszertélyt tartanak.

— **Tátra-Kiesden** „lengyelek és magyarok egyesületi ünnepe“ volt. Aug. 10-én este 40 kocsin 84 lengyel, köztük 19 előkelő hölgy, jöttek a szép magyar fürdőbe, hol a vendégsereg 200 fákyavilág mellett üdvözlé őket. Volt poharazás, köszöntés, vidor táncmulatság; azután kirándulás, taraczkok durrogása mellett. A hegyek viszhangzottak a zajtól: „Éljen a magyar, éljen a lengyel!“

— A Schmerling föltalálta alkotmányos *adóműveletet* Rác-sz.-Péteren is megkezdették. A szerb bíró bezárták, mert Perjámosra ment a szolgabíróhoz jelentést tenni. Jelentő a nép hangulatára a bíró leányának ebbeli nyilatkozata: Nem tesz semmit, hogy apámat bezárták, legalább nagyobb becsületben álland a magyar uraknál.

— **Regenti**, a boldogtalan léghajós harmadszor is megkísérté szerencséjét Pozsonban; de ezuttal is eredménytelenül. A léghajót a szél fölfelé akarta vinni s a szerencsétlen, hogy mint mondá, Pozsony előtt becsületét megmentse, a kötelekbe kapaszkodva, csaknem öngyilkosságot követett el magán. A városi kapitány megmentette a léghajóst, de nem teheté ugyanazt a hajóval, melyet a csalódott nézők nagy tömege összezuzott s szétszakgatott, azonfölül a léghajós társát jól meg is ütlegelték. Szomoru földi vége a levegőbe kapkodásnak.

Felölös szerkesztő. **Vachot Sándorné.**